

	Tárgyak: Bíboros kosbor - <i>Orchis purpurea</i> Intézmény: Rippl-Rónai Múzeum Fő u. 101. 7400 Kaposvár 20/287-9323 titkarsag@smmi.hu Gyűjtemények: RRM_TT_DF_Természettudományi Digitális Fényképgyűjtemény Leltári szám: RRM_TT_DF_3076

Leírás

Kevesen gondolnák, de a Magyarországon előforduló vad orchideafajok (= kosborok) száma 70 körüli. Azért nehéz megmondani pontosan, mert többnek vitatott a faji státusza, valamint mert gyakoriak a fajok közötti hibridek is. Az viszont biztos, hogy minden hazai orchideafaj, -alfaj és hibrid védett vagy fokozottan védett, ahogy a bíboros kosbor is, amelynek természetvédelmi értéke 10 000 forint.

A hazai orchidea-fajok bár méretükben nem versenghetnek trópusi rokonaikkal, szépségük igenis figyelemre méltó. Minden fajuk gombafonalakkal van kapcsolatban, köztük szimbiózis alakult ki, bár egyesek (a zöld színanyag nélküliek) paraziták, és különböző fák tápanyagát szívják el. A gombafonalakkal való mikorrhizás kapcsolat létszükségletük, nélkülük elpusztul a növény. Ezért is kerüljük mindenképpen az orchideagumók kiásását, mert úgysem maradnak életben átültetve, ha a gombapartner hiányzik.

Sajnos egyes területeken nem azért ássák ki őket, hogy otthon átültessék. Dél-Európában és Kis-Ázsiában liszté őrlik és szálep nevű forró, frissítő italt készítenek belőle. A lisztet Európába exportálják is, azonban hatalmas természetvédelmi problémát okoz, hogy ezeket a gumókat még mindig nem termesztett orchideák alól ássák ki, hanem a természetből, így évente nagyságrendileg 10 millió vad orchideát pusztítanak el ezeken a vidékeken. A problémát csak tetézi, hogy a Balkánon és Kis-Ázsiában sokkal magasabb az orchideák (és minden más élőlény) fajdiverzitása, magyarul sokkal több fajuk fordul elő, köztük számos olyan, amely csak rendkívül kis területeken, vagyis helyi endemizmusok. Az ilyen fajok nagyon sérülékenyek és kiemelt természetvédelmi értéket képviselnek.

A bíboros kosbor az egyik legnagyobb termetű és virágzatú vad orchideafajunk. Tömött fűrtöt alkotó virágzatában a világos és a lilás színezet mértéke különböző lehet az egyes egyedek között, de mérete és virágainak jellegzetességei miatt nem lehet más hazai orchideafajjal összetéveszteni. Érdekessége, hogy a virágain látható sötétebb foltok valójában lila szőrpamacsok.

Virágzási ideje májusra esik, de melegebb években már akár április közepén is kibonthatja

szirmait. Elsősorban erdei faj, akár az állandó árnyékolást is kibírja, ugyanakkor melegkedvelő növény is, ezért a nyíltabb ligetes erdőkben, bokorerdőkben, erdőszéleken, erdei utak mentén képes legjobban fejlődni. Magyarországon előnyben részesíti a száraz tölgyeseket, karsztbokorerdőket, sőt egyes esetekben akár nyílt gyepekben is megtalálható. Közép-európai flóraelem, amely Közép- és Dél-Európában, valamint a Balkánon keresztül egészen a Kaukázusig előfordul. Magyarországon általánosan elterjedt, az orchideák között a gyakoribb fajok közé tartozik: domb- és különösen hegyvidékeink száraz erdeiben még sokfelé előfordul, de néhány állománya alföldi területekről is ismert (pl. Szigetköz). Országos szinten mérsékelten veszélyeztetett, mert bár még sokfelé előfordul, általában kisebb, szétdarabolt populációi vannak. Hazánkban a túltartott vadállomány túrásai mellett a szépsége miatt virágainak leszakítása, valamint gumóinak kiásása és hazatelepítése erősen veszélyezteti.

Védett, természetvédelmi értéke 10 000 Ft.

Alapadatok

Anyag/ Technika:

Digitális

Méreték:

350 dpi, 3648 x 2738 pixel, jpg

Események

Felvétel	mikor	2020. április 23.
készítése	ki	Schmidt Péter
	hol	Kaposhomok

Kulcsszavak

- egyszikűek
- kosborfélék
- védett faj